

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ВРЕМЯ

Федеральный басма Къабарты-Малкъарны юсюнден

Бийик тау элдеге сакъ жауунла салгъан хатаны кетериу къыстау барады

Къабарты-Малкъарда суу кетюрюлюп, ырхы келип, элдеге, жоллагъа салынган хатаны (ол а бир миллиард сомгъа жетеди) кетериу бла къорешгенли экинчи ай барады. Майны ахырында жауунла асыры къаты жаугъандан республиканы жерине къыйын болумну низамы кийрилген эди. Бийик тау эллени бир ненчасына барыр амал болмай къалган эди. Ырхы суула, ташла жолланы бузгъанлары бла къалмай, газ, ичер суу баргъан биргъы ызланы да юзгендиле. Табийгъат къыйынлыкъ жетген районлада адамлагъа бек керекли объектле, элдеге элтген жолла да биринчи кюнледе окъуна терк окъуна ишле башларча этилген эдиле. Бююнлюкде жауунла салгъан хатаны кетериу жумушла бошала турадыла. «Российская газетаны» корреспондентлери, тау жолла бла ётюп, не зат этилингеннин кеслери кёргендиле.

Къаяны тешип чыкыгъандыла

Чегем аузунда жолну грейдер сыйдам этип баргъан кесеги бла озсанг, бир ай мындан алгъа былайда бийик тау эллени, анда, энишгеде тюз жерле бла къан тамырча байламлы этген транспорт ыздан жукъ да къалмагъанын кёз аллынга келтирирге окъуна къыйынды. Жаланда ырхы тюзген биринчи сагъатлада алынган суратлагъа къарсанг, ангылайса

жолну жокъдан бар эте тургъанлары. «Экинчи Чегем-Булунгу» жол КъМР-ни эки бийик тау элине элтеди – Булунгугъа бла Эл-Тюбюне. Къутуруп келген Чегем сууу, ырхы, башындан келип тюзген ташла аны бир ненча жерин бузгъандыла. Мингле бла эллиле, чекчи бёлюм, солургъа келип тургъан эмда аланы жумушлары жалчыхан бир къауум адамы бла эки турбаза да чыракъсыз, газсыз, суусуз, телефон байламлыкъсыз къалгъандыла. КъМР-ни Транспорт эм жол мюлк

министерствосуну жолланы тап халда тутуу, алагъа ремонт этиу жаны бла бёлюмюню таматасы Рафаель Акопьян табийгъат къыйынлыкъ жетген жерлеге биринчилени санында жетген эди. Ол телефон бла алдыргъан видеону кёргозтеди – жолну орунуна терен жар, ырхы суу ташла бла бирге энишге саркъа.

(Ахыры 2-чи бетдеди).

Таппандырыу

Тротуарны кенгертедиле, бордюрланы жангыртадыла

Нальчикде Ленин эм Кануков атлы орамла къошулгъан жерде таппандырыу ишле бардырыладыла. Жол ремонт управленианы къурулушчулары алайда тротуарны кенгертип башлагъандыла.

Транспорт аслам болгъаны себепли алайда жаюу жюрюрге къоркъуулу болгъан эди. Шахарны администрациясы коммунальный мюлк эм таппандырыу службааны проекты бла эки орам къошулгъан жерни 70 чакълы метр кесегинде жангы, бийик бордюрла орнатылып башлангандыла эмда алайда жюрюнгелге жолчукъ да кенгертилгенди. Ишлени барысын да специалистле бу кюнледе тамамларгъа умутлудула.

Бизни корр.

ЖЫЙЫЛЫУ

Таматаланы насийхат сёзлери

Кёп болмай Герменчикде Урван районну администрациясы бла «Юйюнге иглик» деген жамауат организация бардырып, хар кимни да эсин бургъан, къоркъутхан экстремизм бла терроризмге къажуу турууну юсюнден жыйылыу болгъанды. Тюбешиуге элли тукъум таматалары, Жаш тёлю эм дин жамауат организацияланы келечилери эм башхала да къатышхандыла. Кенгешде жаш тёлюню арасында тюз оюм къайнарча, къыралдан сора да, жамауат эм юйюрге кеси да тохтамай ангылатуу иш бардырып турургъа керек болгъанларын белгилегендиле.

Элли иймамы Исуф Сабиров бусагъатда межгитде табыныргъа келгенлени саны асламды. Ала барысы да исламда миллетде жюрюк келген жорукъларын тутадыла. Арада тюзюмлюкню, сыймекликни, аны бла бирге уа мамырлыкъны да сакъланырына улуу магъана бередила. Динни адамлагъа сёз бла иш бла жарыгъа керекди, болсада биреулени ёлтюрген, апчыхан дегенча кир ишле арталлыда келишген затла туююлдюле», - дейди эфенди.

Элде сыйы жюрюген, кёп жылланы колхозда урунуп тургъан, Старейшина советни председатели Каракан Мготлов кесини оюмун айтырдан алгъа юлгюге «Ажашып айланган тауукъ бишген отгъа биринчи тюзер» деген нартланы сёзюм келтиргенди. Балаларына эс бурургъа, аны актылы билирге эм тюз жолгъа салыргъа биринчиден атагъа бла анагъа ол борчду. Адам ишге гитчелигинден юйренсе, кишини харекетине кёзюм къаратмаз, бай болургъа тынч мадарла излемез, дегенди ол.

Муслиманланы дин управленианы председателини орунбасары Алим Сижажев, бусагъат заманда сабий юйюрге къаллай магъана тутханын айта, юлгюге алгъаракълада окъуучула бла тюбешгенини юсюнден билдиргенди.

-Сизге эм бек не зат жетмейди? - деген соруугъа аталары бла аналары алагъа асламыракъ эс берилерин, арада ангылаулу болурун суйгенлерин билдиргендиле. Ол шарт а биз барыбыз да башында айта келген кемчиликни шагъатыды», - дейди иймам.

- Элде сыйлары жюрюген, сёзлери ётген адамла аз туююлдюле. Ала, ёше келген тёлюню кеслери алларына бошлап къоймай, не заманда да иги къылыкъгъа юйрете келедиле. Аны себепли мында экстремизмге къатышхан инсан барды деп билинмегенди», - деп белгилегенди «Юйюнге иглик» деген жамауат организацияны председатели Сафудин Шибозухов.

Урван районну
администрациясыны
пресс-служба.

Бийик тау элlege сакъ жауунла салгъан хатаны кетериу къыстау барады

(Ахыры.

Аллы 1-чи бетдеди).

Былай къарагъанда, бу кимге не хата этер дерча бир гитче суучукъ, 20-чы майда кетюрлюп, къутуруп келип, Чегем черекге дуняа бла бир балчыкъ, таш келтирип теггенди. Терк баргъан тау суу олсагъат жагъаларындан чыкъгъанды эмда жолну 150-метрлик кесегин алып кетгенди. Жолну башха жерлерине да тауладан ташла туюшуп башлагъандыла. Аланы бир бирлери асыры уллудан артада жолдан ууатып кетериге туюшгенди. «Жолну

генди, экскаватор келтирилип, илипинле къазылгъандыла да, ырхы ала бла кетерча этилгенди. Суу бахчалагъа ычхынса эди, балчыкъ бла бирге элли басаргъа боллукъ эди.

«Энди солуу алыргъа да боллукъду дегенибизлей, чыракъла ёчюлдюле, газ да жокъ болду, телефон байламлыкъ юзюлдю. Жолда топуракъ, таш къатыш тёбелени кёргенибизде, къыйналдыкъ. Эллилени бир къауумун, жолчулары да жыйдыкъ да, жолну ачаргъа кюрешдик, -деп хапарлайды Къулий улу. - Жугарлары бары-

анга къууанадыла. «Аллай уллу ырхыдан сора жолну жангыдан ишлербиз деп, бир да сунмай эдик. Энди уа къалай суйсенг да бар!»-дейдиле ала.

Жолгъа къуюлгъан зыгъыры ма былайда хазырлагъанлары да сейирди. Ташланы Италиядан келтирилген жангыз оборудование бла ууатадыла. Экскаватор суу боюнундан ташланы кетюрлюп, бир уллу чоллугъа салады, андан а гитче ташчыкъла чыгып, жолгъа къууоладыла. Аны бла бирге суу ызла да къазылып, кетюрюлмеэча этилдиле.

Жолчулагъа азыкъ

Къоншу Черек ауузуда уа май жауунладан сора тауаны башларындан ташла туюшуп башлагъандыла эмда бешкилометрлик жолну алты кесегин бегитгендиле. Юч мингден аслам адам жашагъан Бызынгы да газсыз, суусуз къалгъанды. Кёпюрлени туюлгъан суу ашагъанды, жайлыкълагъа элтген жолланы ырхы бузгъанды, малланы кютер амал табылмай къалгъанды.

Районда битеу службала да, олсагъат кетюрюлюп, биринчи кюнледе окъуна коммуника-

жанында орналыпды. 29-чу майда ингриликде сагъат он бола балчыкъ, таш къатыш суу, метр бла жарымгъа кетюрлюп, элли басханда, адамла бек абызырагъан эдиле. Кёпле жол жанында тереклеге ёрлеп къутулгъандыла, сегиз автомобильни къутургъан суу алып кетгенди. Сабийден ауурлугъу болгъан тиширзу, юйюнден терезе бла чыгып, арбада терекге минип, кючден къутулгъанды, деп хапарлагъандыла кёргенле.

Арта белгили болгъаныча, ол къыйынлыкъны элли басхындагы гитче суучукъ кел-

тёбеле, кир-кипчик кетерилгенди, алайлагъа да зыгъыр къуюлгъанды. Артыкъда уллу заран туюшген сабий садда ремонт бошала турады. Элге бла эллилеге, толу болмагъан тереклеге кёре, 35 миллион сом чакълы бирге заран туюшгенди.

Бахсан районну администрациясыны башчысы Хасан Сижажев суу басхан ёзенледен биринде энди терекле салынырыкълары, сабийле ойнарча майдан да ишлениригин айтханды.

«Элде 17 энчи иели журтха, 5 да кёп фатарлы юйге, бир обшежитге хата салыннганды,-

бузулгъан кесеклерине башындан ташла туюше тургъанлай баргъанбыз», -дейди Аюкпан.

Биринчи күн жол служба ишлерин юслерине жауун жауа, ташла да туюше тургъанлай бардыргъандыла. Насыпха, киши ачымагъанды. Жаланда бир уллу таш автогрейдерни юсюне келип туюшгенди. Аны жюрютген адам а, къачып, кючден къутулгъанды. Биринчи эки сагъатны ичинде ауур техника ётер ючюн, къааны бир кесегин тешерге туюшгенди. 21-чи майда ингриге уа техника жол ишленип, элге болжаллы халда газ, ток да барырча этилгенди.

«Биз къааны оюп, тапкала ишлеп, жолну тауну жанындан кенгертирге кюрешгенбиз, -дейди подрядчик компанияны инженери Мурат Альботов. - Жолну жангыдан къаала ичлери бла салыргъа туюшгенди.

Депутатла, къуллукъчула да - жугарла бла

Эллиле да бош турмагъандыла. Таулада жашау болумла къыйындыла - жар оюлгъан, ырхы туюшген кезиуле кёп боладыла. Аны себепли жер-жерли администрацияда, билмей тургъанлай къыйынлыкъ жетип къалмасын деп, кече-кюн да бир адам болмай къалмайды. Аллаи сакълыкъ уллу палахдан къутулгъанды. Огъары Чегемни администрациясыны башчысы Къулийланы Ибрагим бизни бла ушагъында ингриликде кеч, сагъат онда, суу элли къыйырын басып башлагъанын айтханды. Олсагъат элли адамларына, жер-жерли жол служба балагъа да хапар билдирил-

быз да бирча къолгъа алгъанбыз-администрацияны къуллукъчулары, депутатла, эллиле да. Элли иймамы окъуна бир жанында къалмагъанды. Жарым суткадан республикалы жол служба бла эллиле тарны ортасында туюбешгендиле.

Бусагъатда жолла ташдан, топуракъдан, зыгъырдан тазалангъандыла, коммуникацияла ишлеп турадыла, къутургъан суу бузгъан эки кёпюр туюзиле турады. Жолгъа гравий къуюлгъанды, аны грейдер къатдырып, туюзитип барады, энди аны бла да тыйгъычсыз ётерге боллукъду. Сёз ючюн, ол жерли мотоциклистле аны юсю бла тюз да асфальтада эркин барадыла. Асфальтны уа бери реконструкциядан сора салыргъа айтадыла. Аны проекти да жарашдырыла турады. Алайсыз да боллукъ туююлдю, табийгъат къыйынлыкъла эсге алынмасала, мында асфальт кёпге бармаз. Алай бусагъатда окъуна жол алгъындан эсе кенг болгъанды. Эллиле, къыйынлыкъларын да унутуп,

цияла ишлерча теггендиле. Бююнлюкде туюзетиу ишлени иги кесеги тамамлангъанды: жолла тазалангъандыла, алада машинала жюрюп башлагъандыла. Бир-бир жерледе зыгъыр къуюлуп, ол туюзетиле турады, башхалада уа асфальт салыргъа хазырланадыла. Огъары Малкъарны кёп жерлерин суу басханды да, анда ючкилометрлик илипин къазгъандыла. Энди артыкъ суу черекге саркъып кетерикди.

«Биз жолланы тазалай туруп, эллиле, бизге къошулуп, къолларындан келгенни аямагъандыла, -дейди подряд организацияны генеральный директору Алим Шибзухов. - Темир жипле, инструментле да келтиргендиле, ишчилерибизге азыкъ ашатхандыла.

Суу басхан ёзенде - терек бахча

Бахсан районну Куба-Таба элинде жашагъанла табийгъат къыйынлыкъны бир да сакъламай эдиле. Эл тюз жерде, «Кавказ» федеральный жолну

тиргенди. Ол сабанлада жыйыла келип, андан топуракъ бла бирге элли басып къойгъанды. Биринчи сагъатлада МЧС-ден къутхаруучула 186 адамны элден бир жанында болгъан шолгъа кёчюргендиле.

Бусагъатда Куба-Табаны суу басханын жаланда юйленни къабыргъаларына къарап билликсе. Аланы жартылары къаралыпды. Орамла балчыкъдан тазалангъандыла, алагъа зыгъыр къуюлгъанды. Кёп фатарлы юйленни бла, энчи иели журтланы къатларындан багуш

дегенди ол. -Тёрт юйюне аягы юсюне салыргъа арталлыда онг боллукъ туююлдю, алада жашагъан юйюрлеге жашау журтла алырча неда ишлерча сертификатла бериуну оноуу этиле турады. Уллу заран туюшген юйюрлени сабийлерине биз санаторийлеге 15 путёвка алгъанбыз. Беш сабийни шёндюден окъуна солургъа жибергенбиз.

«Российская газетадан».
Суратла Владимир Аносовнудула

АНГЫЛАТЫ

Арсен Кудав, Къабарты-Малкъарны транспорт эм жол мюлк министрени къуллугъун толтургъан:

«Министерствогъа Экинчи Чегем-Булунгу жолну жангыртуу проектин жарашдырыгъа буюрулгъанды. Ол тынч иш туююлдю. Кыш Чегем ауузуда сууукълыкъ 30 градусха жетеди, жаз а хауаны иссиги да ма аллай бирге ёседи. Къаяла, аллай болууну кётюралмай, оюлуп башлайдыла. Андан сора да, мында таулагъа суудан да уллу хата жетеди. Ала кёбюн башлайдыла. Алай бла жолгъа кыруда кыоркыу туюшгенлей турады. Аны себепли проекте жарашдырырдан алгъа геология, гидротехника эмда геофизика тинтиуле бардырыгъа керекди.

БЕЛГИЛЕУ

Ёсюп келген төлүгө юлгюдюле

Россейде «Ююрно кюню» кенг халда белгиленгенди. Аны бла байламлы Чегем районда эм иги беш ююрно «Сюймеклик бла кертилик ючюн» деген майдалла бла сауғалагандыла.

Тамайланы Хасан бла Жулдуз, Алакаланы Арсен эм Ронета, Султанланы Тахир бла Лариса, Хасан бла Тамара Батырвола эм Заурби бла Лидия Бижевле бирге ююр кураганылы 25 жылдан аслам

болоды. Ала кьол кыйынлары бла ишлеп жашагъан, сабийлерин да ол халли юйретген, кьоншуда, элде да намыслары жорюген адамладыла.

Чегем районну администрациясыны башчысы Каншоуби Ахатов, жыйылыуга келгенле ыразылыгын билдирип, байрамны жамаутха, кыралга да кылай улуу магъанасы болганын белгилегенди. Бюгюн мында жаш адамла да олтурадыла, сёзсюз, сиз

алагъа юлгюню орунундасыз. Арада соймеклики, кертиликни эм адет-намысны да сакълай келген ююрно кьачан да сыйы-намысы жюрюрюкдю», -дегенди ол.

Алгъыш, ыспас сёзле да айтылганылардан сора ары келгенге деп жарыкъ концерт программа башланганды.

Элина КЯРОВА,
Чегем районну администрациясыны пресс-службасы.

Багъалы майдалла

Кёп болмай Бахсан райондан төрт ююр - Кишпекден Балкаровла, Куба-Табадан Кумышевле, Заюководан Гедгафовла эм Бахсанёнок элден Озроковлары «Сюймеклик эм кертилик ючюн» деген майдалла бла сауғалангандыла.

Хадис бла Маржанат Озроковлары бирге ююр кураганылы элли жыл толганды. Ала юч сабийни аягы юсюне

салгандыла. Бюгюнлюкде хар биринден кьууанадыла.

«Адамгъа кьарыу, насып берген - ол ююрюдю. Ненча жылны бир-бир арагъызда соймеклики, кертиликни, адет-намысны да сакълай келесиз. Сиз жаш төлүгө юлгю болурча алайсыз. Быллай ююрледиле не заманда да жамаутны, кыралны да тутуругу болгъан. Урунуу юсюнден айтханда

да, хар биригизни да энчи белгилерчады. Районну айнытыууна улуу кыйын салганысыз, сау болугуз», -дегенди кесини сёзюнде районну администрациясыны орунбасары Олег Коздохов.

Ахырында тиширулагъа гюл кысымла бергендиле эм жыйылыуу программасы жарыкъ концертге бурулганды.

Бизни корр.

Ыразыпыкъ

Эллиле жарсыусуз болгандыла

Бу кюнледе Бабугент элде жашагъан Саракаланы Аубекирни жашы Магомет, редакцияга келип, газетни юсю бла «РосГидрон» Къабарты-Малкъарда филиалыны таматасы Отарланы Кьурманнга эмда Черек районну администрациясыны алгыннгы башчысы Темиржанланы Махтите эллилени ыразылыктарын билдиргенде сойгенин айтханды.

«Элде кьабырлада адамы болмагъан хазна адам жокъду. Аны себепли аны болумлары кьайсыбызны да кьайгы этдирип турганды. Бабугентте кирген жерде эки черекни су-

улары, бирге кьошулуп, жагъаны ашап, обалагъа кьоркьуу салып тура эдиле. Аны кьрген эллиле жарсыуларын Темиржан улугъа билдиргенлеринде, ол мычымай ишни кьолгъа алганды. Алай бла аланы тегерегин суу жуумазча мадарла этилгендиле. Алгъаракълада элде бир адам ауушуп, аны асырай барганыбызда, черек суулары жагъалары тынгылы бегитилгенлерин кьргенбиз эмда кьууаннганды. Энди мындан ары ол жаны бла жарсымазча болганыбыз.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Шимал Кавказ
кюн сайын

Ростов областьны тийресинде 13 топ окъ чачылганды

Украинаны Ростов область бла чеклеринде сермешледе тюрлю-тюрлю топ окъладан 13-сю чачылганын билдиргенди журналистлеге Ростов областьны губернатору Василий Голубев. «Ол кезиуледе ачыгъанланы санында чекчиле, кюч структураланы келечилери да бардыла», -дегенди губернатор. Ол дагыда чертгенича, аскерчиле Донецкни алсала, Украинада партизан уруш башланьрга боллукъду.

- Украинли политикле кеслерини амбицияларындан башха затланы кьорюрге, мамыр сёлешуулеи бардыруу биринчи атламын этерге борчлудула. Миллион адам жашагъан Донецк шахарны илеуу палахха келтиривге боллукъду, -дегенди губернатор.

Север Осетияны депутатларыны кёз кьарамлары

Север Осетияны парламентарийлери «О языках народов» деген ФЗ-ны турлендируу юсюнден Къырал Думагъа сюзюлорге бериллик законопроектни арталыда жаратмайдыла. ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине аны юсюнден республиканы парламенти председателини орунбасары Станислав Кесаев айтханды.

Депутатны оюмуна кёре, башха айтылган законодательный жангычылык федеральный чиновниклени кьыралны унитарный государствго айландырырга умутларын кьргюзтеди. «Ол чиновникле национальное государство» деген анылаудан кьутулурга кьорешедиле. Хау, биз орус халкыбыз, алай демеклик мени хар борчларым да юсюмде болгъан осетинли болуууу чек салмайды».

Станислав Кесаев толу ийндиргъаныча, бу вопрос Север-Кавказ парламент ассоциацияда кьотороллукъду.

Жерге кьайгы келтирлик затланы ачыкъларыкъдыла

Илмуланы россейли академиясыны энчи астро-физика обсерваториясыны мурдорунда Къарачай-Черкесде кьуралгъан алаамат система кькюню узакълыгында болумладан хапар билдирип турлукъду. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ха Къазан (Привожский) федеральный университетни сайты айтады. Алай комплексге ушагъан система дуниада алыкъа жокъду.

Проектни соавтору, САО-ну релятивист астрофизикасыны ишчи кьауумуну башчысы, физика-математика илмуланы доктору Григорий Бескин ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине айтханыча, «кькге кьаргъан автомат система тест режимде ишлеп башлаганды, бусагъада сынала турады, методикалагъа кьаралады, параметрле тинтиледиле», -дегенди алим.

Теплица комплексге – 3 миллиард сом

Волгоград областьда теплица комплексни эки жылны ичинде ишлерикдиле. «Налбантоглу» деген тюрк компанияны башчысы Мехмет Налбант регионну башчысы Андрей Бочаров бла тьубешюнде айтханга кёре, АПК-ны ол улуу проектни кьорулушуна тюркюла фирма 3 миллиард сом саллыкъды», -дегенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине губернаторну борчларын болжаллы халда толтура тургъан Екатерина Голод. Инвестпроектни жашауда бардыруу биринчи кезиуледе Волжский шахарны кьатында 6,3 гектар жерни алыкъ теллицианы ишлерге деген умут барды. Тюркден партнёрла жылны ахырына дери комплексни кьурап бошаргъа, анда тахта кьётелени ёсдюрюп башларга келленидиле.

Джейрах районда курорт кьураурга таукелдиле

Федеральный ара Север-Кавказ федеральный округда Ингушетияда Джейрах районда рекреация-турист кластерни курорт зонадан кетериуу юсюнден алыкъа оноу чыгармаганды. Республиканы умутуна кёре, алай оноу боллукъ да болмаз, дегенди регионну башчысы Юнус-Бек Евкуров.

Ол чертгенича, курортда, районда жашагъанлагъа эм кьонакылагъа деп кючлю инфраструктура ишлене турады, ол санда больница, физкультура-саулыкъ сакълау комплекс, школ, сабий сад, жолла, электро эм газ ызла бардыла. «Джейрахдача бассейнле кьыралны тау жерлерини биринде да жокъдула - бири башы жабылганды, башхасы уа – ачыкъды. Ол ишлеге ахча бёлюмлей кьалса окуна, бассейнлени биз кесибиз ишлерикбиз», -дегенди Евкуров.

Округну толу информация бла жалчытырча

Юг аскер округну топография службасы шёндюлюю программа аппарат комплекс кьоллу болганды. Округ «Воляны» аппаратны болушлугу бла кенг информация бла жалчытыллыкъды. ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине аны юсюнден Юг аскер округну пресс-службасында айтхандыла.

Бу комплекс эм жангы цифровой технологияланы мурдорунда кьураылганды, электрон топокарталаны жарашдырырга эм жангытырга болушады, аскер ишлени кезиулеринде спутник навигацияланы хайырланьрга онг бередиле, деп чертгенди ушакъ нёгер. Ол айтханга кёре, бу тюрлю жангычылык округну тюрлю-тюрлю информация бла жалчытылуун игилендирилди.

БРИФИНГ

Иесиз малны бёрю ашар

Бу нарт сёзю тюзлюгюне КъМР-де Ич ишлени министрствосунда бардырылган кезиулю брифингде болганла энтта да бир кере туюннген болурла. Анда сёз малланы урлауга къжау иш къалай барганыны, не хайыр бергенини эм аманлыкчылыкны тохтатуу эм азайтуу жаны бла не мадарла этилгенлерини юсюнден барганды.

- Быйылны жарымына, - дегенди Россейни МВД-сыны Зольск районда бёлюмюно начальниги орунбасары ич службаны подполковниги Со-слан Камергоев, - бизни тийре-леде малланы сюрюу, аллай ишлени ачыкълау жаны бла кёп тюрлю мадарла этилгендиле. Ала къыйматлы да болгандыла. Сёз ючюн, аллай ишлени 88,9 проценти ачыкъланганды (былтырны биринчи жарымында уа ол 75 процентни тутханды).

Докладчы жыйылганланы кеслерин быллай шартха бурганды: жылны биринчи жарымында аллай 12 аманлыкдан 10-сун малла киши къарамай отлауга жиберилген заманларында этилгендиле. «Аны эсге алып, биз, эл башчыла, депутатла бла бирге эллилене араларында ангилатуу иш бардырабыз. Малланы кеслерни алларына бошлап къыймагъыз, сюрюучюле бла келишим эте туругъуз, деп эсгертебиз», - дегенди Сослан Русланович.

Уручулукну тохтатуу негда азайтыр мурад бла къаллай мадарла этилгенлерин айта, ол эт сатылуучу уллу, гитче тюкенле да тинтилгенлей тургъанларын, кече сатычулагъа контроль этген юч оператив къауум къуралганын, участковыйле алгъын уручулук этип тутулуп чыкъгъанланы дайым да кёз алларында тутарча амалла этилгенлерин айтханды. Андан

сора да, полицияда ишлегенле жайлыкъланы да терк-терк жокълайдыла. Ставрополь крайны эм Къарачай-Черкес Республиканы полициячылары бла байламлыкъ жюрютгенлей турадыла.

Чегем районда да мал урлау артыкъда кёп этилинген бузукълукладан бири болгъанлай къалады. Аны юсюнден айта, МВД-ны жер-жерли бёлюмюно таматасы полицияны полковниги Руслан Канкулов быйылны биринчи жарымында битеу да 9 тууар мал эмда 8 кбой урланганын билдиргенди. Ол ишле барысы да Яникой, Шалушка, Экинчи Чегем эм Лячинкъада болгъанларын да айтханды.

Ол уручулукну ачыкълау алашалай къалганына женгидиргенди. Сёз ючюн, полицияга 12 тарыгъуу туюгъенди да, жаланда бир аманлыкъ ачыкъланганды.

Руслан Канкулов да асламысында уллу кёллюк этген иелени маллары сюрюлгенлерин чертип айтханды. Дагъыда сюрюучюлене бир затха да жууалы болмагъанлары аманлыкчылыккъа себеплик этеди, дегенди.

Бусагъатда, полициячы айтханга кёре, Чегем райондан экуелен тутулуп турады. Аланы Яникой эм Шалушка элде малланы алып кетгенге къатышханлары бла къалгъанлары тинтиле турады.

Черек районда уа малла

сюрюу бла байламлы ишле быйылны алты айында азайгъандыла-былтырны бу кезиуонде ала 11 болган эселе, быйыл-жаланда юч. Аны сылтауун МВД-ны район бёлюмюно жамаут низамны сакълау жаны бла полицияны таматасыны орунбасары Арсен Мохов эллиле сакълукны кючлендиргенлеринде кереди.

-Болсада бёлюмюно энчи составы да халны игилендируге уллу къыйын салгъанды. Эллилене ырыскыларын сакълау, аманлыкчылыкны жолун кесуи, ачыкълау жаны бла ишни игилендирир ючюн, къолундан келгенни аймагъанды. Мындан ары да алай болгъуна сизни ийнандырыгъа суюме,- дегенди.

Журналистле бла туюбешулерин хайырланып, МВД-ны юч келечиси да республиканы жамаутын сакъ болургъа дагъыда бир кере чакъыр-гандыла. Малланы кеслерни алларына бошламагъыз, сюрюучюле тутугъуз, ала бла келишимле этип, анда аланы жууапчылыкларын шарт тохтатырыгъыз, малланы кече жайлыкълда къыймагъыз, мал орунларыгъыз кирит салыгъыз, деп эсгертендиле.

Ахырында ала журналистлени кёп сорууларына жууапла бергендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

МИГРАЦИЯ СЛУЖБА

Жамауатны акъылына таяна

Миллетлени эмда динлени араларында келишимлек, бир бирге хурмет этиу къыралны тутхучулугурун баш амалларындан бирлеридиле. Россейде анга артыкъда уллу магъана бериледи. Нек дегенде тюрлю-тюрлю халкълы, социальный къауумланы мамыр жашауларына, ырахатлыкъларына къоркъуу салыу - къырал къурулушуна баш жорукъларына бузукълукъ этиудю.

Бюгюнлюкде экстремизм бла байламлы ишлеге къжау сюелирча къыралыбызны бла жамауатыбызны къыйматлы право, къурау эмда техника амаллары бардыла, аланы жолларын кесуи жаны бла да къаты мадарла этилдиле. Аллаиладан бири Россей Федерацияда экстремизмге къжау юрешини ведомстволары аралы комиссияны Россей Федерацияны Президентини 2011 жылда 26-чы июльда чыгарылгъан 988-чи номерли Указы бла къурауду. Анга уа МВД-ны, ФСБ-ны, СК-ны, ФМС-ни, Россфин-мониторингни, Генеральный прокуратураны, тюрлю-тюрлю министрстволаны бла ведомстволаны келечилери киредиле.

Ол ишлеп башлагъанлы Россейни субъектлеринде миллетле, динле аралы къаугаланы сылтаулары тинтилгендиле эмда радикализм нек кючлене барганы ачыкъланганды. Федеральный миграция службаны КъМР-де Управлениясыны пресс-службасы билдиргенге кёре, Къабарты-Малкъарда ол ишге диаспораланы, миллет-культура биригуелени, жамаут эм дин организацияланы да келечилери, белгили алимле, жамаут къуллукъчула да къатышдырыладыла. Сёз ючюн, Федеральный миграция службаны Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясында къуралган Жамаут советте оруслуланы «Вече», мекхитинли тюрлюлюени «Ватан», гюр-жюлени «Риони», украинлылары «Днипро» миллет-культура араларыны, эрменлидени «Ах-бюр» биригуелерини, Муслий-манланы дин управленийсыны, орус православный килисаны да келечилери киредиле.

Андан сора да, регионлада жаш адамла миллетчиликни, дин экстремизми бла ксе-нофобияны кёрюп болмазча этиуге да къыйгырылулукъ

барды. Бирге энчи программа да жарашдырылганды, ол жашауда бардырылады. Анда ёсюп келген тёлюно адепли болургъа, башалагъа хурмет этерге юйретюде юйорнюо бла школну институтларына уллу магъана бериледи. Аны эсге алып, УФСМ-де эм аны жер-жерде бёлюмлеринде ишлегенле, школлагъа, башха окуу юйлеге да терк-терк барып, ангилатуу ишни бардырадыла. Анга уа дин организацияланы келечилери, окуу юйлени башчылары да уллу себеплик этедиле. Къабарты-Малкъар къырал университетде ол артыкъда жетишимли барганын белгилерчады.

Управление миллет диаспора ла бла да халкъланы ахчы адетлерине бла тёрелерине таянып ишлейди. Дин радикализм артыкъда жаш адамланы араларында жайыла бармазына сакъды. Аны жолун кесуи жаны бла ишни орус православный килиса эмда Муслий-манланы дин управленийсы бла бирге бардырады.

ДАЛХАЛАНЫ Марзият.

Законопроект

Пенсиягъа чыгъаргъа 2 жыллары къалгъанланы ишген кетерирге жарарыкъ туююлдю

Къырал Думаны къарауна берилген законопроектни социальный магъанасы уллуду. Анда айтылганга кёре, пенсиягъа кетерге 2 жыллары къалгъан ишчилени къуллукъларындан чыгъарыгъа эркинлик боллукъ туююлдю. Быллай тюзетиуно Урунуу кодексге кийирирге деген предложение барды.

Бизде ишден чыгъарыгъа жарамагъан адамла алай кёп туююлдюле. Аланы санына жаш тёлю, сабийден аурулукъ жаны болгъан тишириула эм сабийлерин жангъыз кеслерни ёсдорген анала кире эдиле. Алай юристика жаны бла жахил иеле аланы окуна чыгъарыгъа кюрошедиле, кеслерине алай тап кёрселе.

Алай сюдно бу тюрлю терсликке жолукъгъан гражданданы ишлерине къайтарыгъа, ол терсликни этген иелеге тазир тёлетирге къолундан бек тынч келликди. Жангы документ «кеслерине тьерге жарамагъанлы» тизмелерин иги да кенгертирикди.

Бююннюгю законодательство уа иш берючюлеге быллай борч салады: штат къыскарыла трупп, жаш аналаны, сабийлери болгъан ата-аналаны, иждевенецлерин кечиндирген гражданданы эм бир-бир граждан категорияны ишден кетерирге жарамайды. Тюзетиулени авторлары Олег Михеев быллай ишлейди: башда айтылган тизмеге пенсиягъа чыгъар жыл санлары жууукълашханда да кийирилерге тийишшилде-пенсия жылсанларына жетерге 1-2 жыллары къалгъанла.

Депутат кесини предложения-

сын быллай къурагъанды: урунуу пенсиягъа чыгъаргъа эркинлик берген жыл санлары жетерге 2 жыллары къалгъанланы мындан арысында ишден чыгъарыгъа жарарыкъ туююлдю.

-Ишни бек тапсылыгъы уа буду-жыл саны уллайгъандан сора, 50 жылы толгъандан сора адам усталыгына кёре ишни хазна табалмайды. Иш беруучюле ишге 35-45 жыллары толгъанланы хазна алмайдыла, - дейди Михеев. - Бу тюрлю болуу кыношу къыралланы да кёллеринде барды. Аллай проблема Къазахстанда сюозлесе, законопроект жарашдырыла турады. Депутат Айванна кёре, бу тюрлю теманы Евразия Союз къурала турганы себепли эки къырал да тынгылы сюзерге тийишшилде, законодательствону да тап жарашдырыгъа борчлудула. Алай компанияны таматалары стратегия халда сагъыш этдиле: кризис жетди эсе, къартайган адамланы тышына атып къоярға сюедиле.

Депутатланы оюмларына кёре, башда сагъынылган законопроект организацияны кесини ичинде коррупцияны волпросларны тамамларгъа бурулгуду. «Пенсия аллы жыл санлы адамлагъа ишге кирген къыйынды, ол а аланы ахча бла жалчытыуларына тапсыз туюшеди, деп айтылады документде. - Иш беруучюле аны биледиле. Ол себепден ишден кетерилерге къоркъуу туююп тургъан адамлагъа законсуз излемлерин айтып, терсликке этедиле».

«Российская газета-Неделя».

Проблема

Тозурагъан троллейбуса

Не айтсакъ да, женгил автомашинала республиканы ара шахарында орламлагъа сыйынып болмазча кёпдюле. Ол игиди. Халкъны жашау жамаут жюрюген транспорту, артыкъда троллейбусланы техника халларына, тыш, ич кёрюмдюлерине, болумларына къарасанг, къыралыбызны, республикабызны къолайлыкъларына ишекли боласа. Пассажириле гитче хахъ тёлемейдиле - 10 сом аз туююлдю бу гитче шахарны бир жанына барыргъа. Адамла да аслам.

Да сора бу троллейбусланы ууалмагъан, бузулмагъан жерлери нек жокъду? Озгъан ымыкъда, бараз кюмнюо эди да, ингирде башында сагъынылган машина иги къара тумандан толуп, адамланы солуулары тыйылып, кепле жарты жолда туююп кетгендиле. Экинчи кюн бигылы ол заманда башха троллейбусу техника халы бютюнда осал этди. Ол алгъа тебирегенлей, трыкъ-мыркъ этип тепчигенлей, адамланы тулукъгъа салып туюгенча этди.

Баям, не республиканы, не шахарны оюучулары кёре

болмазла ол бедилликни. Машиналаны кёбюсюню шинтиклерини жылтыргъан жерлерине скотчла жабышыдырылып турадыла. Аллаилагъа жииргенмей олтурурча туююлдю.

Аны къой, эски троллейбусланы эшиклери ачылгъанлары сайын адамны мыйысын ашайдыла аланы жумушатырча жау сюртмегенди. Кёбюсюню къыргъыдалары, терезелери гыж-мыж этдиле асыры тозурагъандан.

Жууаплы къуллукъчула ол затланы кёрмейдиле, кёрюрге да кюсемейдиле. Троллейбус Управленийны оюучулары уа ахчаны азлыгын сылтаугъа тутхандан бошамайдыла.

Ахча къайдан чыгъарыкъды, сен троллейбус паркны техника халына, тазалыгына, къалай ишлегенине къарамасанг. Айхай да, оюла тургъан, ийисли, кирли троллейбусха амал табып ким минерикди, маршрут таксиле тургъанлай.

Кесими юсюмден айтсам, мен жашаган жерден ишлеген жериме, троллейбусдан башха, транспорт жюрюкейди, ансы мен да минерик туююл эдим алагъа.

ЛУКЪМАН улу М.

Байрамуклыны Омар.

Байрамуклыны Захерияны жашы Омарны юсюндөн бизге аны туудугу Уяна-ланы Элина хабарлаганды. Аны апасына быйыл 90 жыл толганды. Көп болмай, жууук-ахлу да жыйылып, аны юбилейин кыуанчы халда белгилегендиге. «Мен аппам бла бек өхтөмлөнөм», - дегенди ол бизни бла ушагында.

Урушну, урунуу да сыйлы ветераны Байрамуклыны Омар Кырачай-Черкесде тууганды. Улуу юйорно тамата жашы эди. Аны төрт кыарындашы, юч да эгечи бар эдиле. Аланы хар бири, жете келгенлей, ата-аналарына билеклик этгендиге, малгса кырагандыла, жер сюргендиге, урлук салгандыла, тирлик жыйгандыла.

Улуу Ата журт уруш башланганда уа, жашланы аскерге алып тебиргендиге. Омарны уа, чакырмайдыла. Ол а жыл санына кыошуп, фронтха алай кетеди да, Баш командованияны резервини 24-чю мотоштурм инженер-сапёр батальонуна тошеди. Сандомир плацдармы алыуга, Польшаны, Чехословакияны, Австрияны, Берлинни азатлауга кыатышанды.

Аппам ол жылланы юсюндөн манга абылай хабар айтханды: «Бир жол Германияны Кюстрин шахарыны кыатында тохтап турганыбызлай, душман алгса ёшюн уругга кюрөшөди. Топладан аяусуз

МАХТАУГСА ТИЙИШЛИЛЕ

Кызауатда - жигит, урунууда - жигер

атдырып башлайды. Бизни аскерчилерибиз индеклеге тошедиле. Юсюбнозю топурак басады, көплө да ёледиле. Мени кыатында турган солдатладан бири, индексден чыга келип: «Кацо (кавказлы болганым себебли манга алай айтычу эдиле) ёлгенди», - деп кычырды. Алай мени сау-саламат болганымы көргөндө, барысы да сейрге да кыалдыла, кыуаннган да этдиле. Солдатладан

Жаралылагса кыраган медрестраладан бири уа, аны төшек, жастыгын тап эте келип, китапны көреди. Ол ачы урушну кезиунде совет солдат немисли классикни китабын окуганына тиширчу сейир этеди. Ол кюндөн сора башха саусузлагса бир кыабан жуу келтирсе, анга эки бере эдиле. Ол тиширчу уа торлю-торлю татлы затчыкыла да келтирип турганды».

ликде уа: «Сизге биз ышык берирге эркин тойюлбюз, көчгинлик бер, мындан терк кетерге кюрөш. Кесинги, бизни да эшигбизни жапма», - деп ашырадыла.

Алайдан ол Орта Азияга жуууклары излей барды. Насыгха, тапхан да этеди. Атасы ёлген эди, Атасы уа замансыз абадан болган сабийле бла аманны кебинден жашай эди.

Омар инженер-проектировщик усталык да алган эди. 1960 жылдан башлап торлю-торлю кырулушлада жетишили ишлегенди. Кырачай-Черкесде тууган эсе да, Кыабарты-Малкыарны экинчи журтуна санайды. «Кыабалкыпрому-кырулуш» трестде урунган заманында электроракуум, «Телемеханика», жарым проводник приборла чыгарычу заводланы, Тырнаузуно вольфрам-молибден комбинатына эмда көп башха улуу предприятаяны проектерин жарашдырыуга тир кыатышханды.

Ол урунуу ветераныды. Бюгон да, аны иш сынаууна юйренирге сыйоп, аны бла кенгеширге көплө келедиле. Токсан жылы толганына да кыарамай, ол тирди. Энтта да көпню билирге итинеди, математикадан, философиядан, тарыхдан китапла окуганылай турады. «Аны кыой, дейди Элина, - йога бла кюрөшөди, сууну көп ичеди, солуу упражненияла этеди, ала бла кесини саулуугун, тирлигин да сакылайды».

Аны эки кызы бла бир жашы, беш туудугу бардыла. Энди ол туудугу уну кызычыгын да ёсдорюуге юлюшюн кыошады. Ол аны жыл санында болганланы асламысыча, урушну ачылыгын, тозураулыкчу, көчгочюлюкчю, ачылык, жалангачлыккыны да сынаганды. Алай кесин кишилик этеннге санамайды. Ол да аны адамлыгын көргюзтген шартды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият жазып алганды.

бири уа: «Сен бу урушда ёллюк тойюлсе, ол угтай, санга бир хата жетерик тойюлдо!» - деген эди».

Болсада аны айтханы толмады. Кызауат бошалыгса көп кыалмай Омар ауур жаралы болду. Алай бла Венада госпиталдан бирине тошеди. «Гитче заманындан окуна немис тилни билирге сыйгенин, анга юйренген да этгенин айтычу эди, - дейди андан ары Элина. - Германияда болганында уа, орамда Гётени китабын тапхан эди да, аны кырууда биргесине айландырганды. Госпитальда жатханында да, аны окуп, арыса, жастык тыбюне салып турганды.

Андан сора солдатны Мичуринск шахарда госпитальга ётдоредиле. Ол тиширчу аны ашыра барган эди. Госпитальда Байрамук улу 1947 жылгса дери турганды. Улуу Ата журт урушда этген жигитлиги ючюн Аскер Махтаулыкчу ючюнчо даражалы ордени, Ата журт урушну, Кызыл Жулдузну ордени, «Берлинни алганы ючюн» майдал бла эм дагыда көп башха сыйлы саугыла бла саугаланганды.

Уруш бошалгандан сора Омар тууган элине келеди. Аланы юйлеринде уа - абазиниле. Ала анга кыонакыбайлык этедиле, бир кече да кыалдырадыла. Алай эрттен

КОНЦЕРТ

Кыаллай бир онглари, кючлери болганыларын көргюзтгендиге

Жыйылыну бардырганла Джульетта Мезова бла Мухадин Кумьков, ары келгенлеге ыспас этип, энди боллук кыуанчларына кеслерини ёз сахналарына чакырырбыз, деген ышаныуларындан башлагандыла сөзлерин. Ол жарык халны Мадина Мамбетова Дунаевскийни «Здравная» деген чыгармасы бла андан ары элтгенди. Концертеде журтладан сора балетте да залдагыла болмагачча жарык тыбегендиге. Жаш артистле, «Корсар» бла «Адиюх» балетледен юзюклени

Р.Абанов жырлайды.

тепей, көллери көторюлгенин, сыйген ишлерине жанлары бла берилгенлерин алыга кырагана сазмей кыоярык тойюл эдиле. Жаланда ГКЗ-ны гитче сахнасы алыга тарлык этгенин айтмай кыоярлайбыз.

Бусагытта Музыкалы театрга келген жаш тёлюню энци белгилерчады. Аны балетинден сора, оркестри, жыр кыаууму да байыкыгандыла. Герьокыаланы Халиматны, Рустам Абановну, Эльмира

Орта кюн республикалы Музыкалы театр кесини кезиулю сезонун ГКЗ-да улуу концерт бла жапханды. Ол кюн коллектив битеу кючюн көргюзтгенди десек, жалган боллук тойюлдо. Аны режиссёрлары Роман Добагов бла Тамара Сафарова, балетмейстери Рамет Пачев да сахнага оркестри, хорну, балетни, жырчылары да чыгаргандыла. Эки кесектен кыруалган ингирде жырчыла фонограмма бла хайырланмаганыларын да белгилерге тийишлиди. Залны толтурган, сөөлген да кыараучула уа аланы барына да кызыу кыарсла бла тыбегендиге.

Макоеваны, Зураб Бозиевни биз таныганы бир кесек заман озуп, ала ёсе барган фахмуларын, усталыкларын көргюзтгенлей турадыла. Бу жол да алай эди.

Былайда коллективге дагыда эки адам кыошулганын да чертирге тийишлиди – Астемир бла Анна Макоева. Жаш Саратовдагы консерваторияда окуй тура эди да, анда юйорлю болуп, бери бийчесин Аннаны да келтиргенди. Экиси да кыараучуну аллында бийик окуу юйде неге юйренгенлерин көргюзтгендиге. Концертин ахырында уа Анна белгили жырчы Али Ташло бла Вердини «Травиата» операсында «Застольнаяны» айта эдиле.

Жаш артисти бизни сахнада премьерасы тап ётдо, деп кеси аллыма алай сагыш этгенимлей, кыыз, сөзлерин унутуп, абзырап: «Унутуп кыйдум», - дегенин да эшитген эдик. Алай сынаулу Ташло, залга айланып, кыызга көл этдирир ючюн, кыарс уругуз деп билдиргенинде, кыараучу кыол аязларын аяп кыймаганды. Сора ол эс табып, ала андан ары алай бардыргандыла номерлерин.

Сөзсюз, ингирге энци кыуатыны бергенле театры белгили жырчылары, кыараучу бютюнда сакылаган Мухадин Батыров, Альберт Хупсергонов, Наталья Азаматова, Диана Белоцерковская, Асият Черкесова, Наталья Морозова эм башхала эдиле. Аланы хар бирин да зал узакыга созулган кыарсла, «Браво!» кычырыкыла бла ашырганды. Бери келгенден жырчылагы фортепианону согулп турган Заур

Шабатуков да улуу ыразылык тапханды.

Концертин экинчи кесегинде сахнага театры оркестри чыкыганды. Анга дирижёрлукчу, Александр Чепурнойдан сора, Азамат Лакунов да этгенди. Ол да Саратовда билим алганды. Алгса музыкантла белгили французлу фильмледен журланы музыкаларын эшитдиргендиге.

Орус халк жырны сыймеген, концертледе аланы сакыламаган хазна адам болмаз. «Бубенцы», «Выйду на улицу» деген чыгармаланы айтып, Валерий Кайцуков бла Мухадин Батыров номерлери бла залдагылагыла улуу заууклык бергендиге.

Музыкалы театры солистлерини усталыкларына багса улуу операланы журларга кючлери жетгенине көре бериледи. Бусагытта коллективде хар торлю жыл санда да жырчыла болганы себебли, ишекли тойюлбюз анга да. Алай арт жыллада труппа анда – мында ишлеп, биз жаланда аладан юзюклеге тынгылар амал табабыз. Бу жол да солистле усталыклары «Алеко» бла «Иоланта» деген операдан юзюкледө көргюзтгендиге.

Концерте хор кыошулса, ол аны жаланда байыкыдырган этеди, жангы кюч берип. Бу жол да биз анга шагьат болдук. Оркестр бла хорну биргесине Майя Бесчюкова «Аве Марияны» жырлаганында, дуня жаратылганын, андан ары да жер башында болган сыйлы, кыужур да ишле көп алынга келедиле. Андан сора Тимур Гуазова тынгылагында уа музыка иску-

«Адиюх» балетден.

стволаны бек бийиги болганына дагыда бир көре тыошонмей амал жоке эди.

Бу ингир Музыкалы театры бусагытта кыаллай улуу потенциалы, кючю болганын туура этгенди. Аны экинчи кесегинде ол кыадар артист, сахнаны толтуруп, хар бири да кесини фахмуусун ачыкылай, быллай акыл келгенди: «Ал жыллада коллектив, кыаралны улуу шахарларына барып, артистлерини бийик профессионалла болганларын көргюзтөп, бизни культурабыз бла да кыараучуну бийик даражада шагьарей этип турганды. Ма бу концертин кыаралны улуу залларында да кыайтарыгса боллукду, уялмай».

Баям, кыараучу да мени акылым бла ыразы эди. Сюелгенле аны ахырына дери кетмегендиге, ал тизгинде олтурган тап тыширчула да: «Керти заууклык алдык!» - деп чыгып барганыларын эшиттенимде, ол оюмум бютюнда кыаты кючленди.

САРАККУЛАНЫ Асият. Суратланы А. ЕЛКАНОВ алганды.

СУРАТ ХАПАРЛАЙДЫ

Азиядан Кавказгъа жаяу келгенди

Бу сурат 1940 жылда алынган. Мындагы адамла Булунгудандыла. Сол жанындан биринчи Къулийланы Гитче. Дин жаны бла билими болганды. Кенделенде медиресе ачылганда, анда окъугъанланы санында эди. Хаж къылып да келгенди.

Элде сабийлени Къураннга окъутуп турганды. Хапарлагъа кере, аны билгичлиги да болганды. Бир жол элни комиссары анга: «Мени Нальчикге чакъыргандыла. Андан къайтсам, сени бла селеширкем», - деп, къоркъутуп кетгенди.

Гитче, анга тынгылап турганды да, ол кетгенден сора: «Бар, энди сен бери не хазна къайт», - дейди. Ахыры да ол айтханлай болады. Ол Нальчикге барганлай, аны тутадыла, аны андан ары къадары белгисизди.

Кёчгюнчюлюкню кезиунюнде уа Гитче Къазахстаннга тюшгенди. Ол заманда жыл саны келген адам эди. «Ёлсем да, элимде ёлейим», - деп, жаяулай андан бери туугъан элине къайтханды. Кюндюз бугьуп, кече уа темир жолну жаны бла келип, Прохладныйге жетгенди. Андан Булунгугъа ётгенди.

Болсада Гитчеге элинде кеп турургъа тюшмеги. Биягызына ашырдыла. Къайтыргъа эркилик берилгинчи, анда турганды. Бери келгенден

сора туугъан элинде жашагъанды.

Ортадагы тишируу Къулийланы Аубекни кызы Зулихатды. Жарыкъ кёллю адам болганды. Кёчгюнчюлюкню заманында кыйынлыкъгъа тюшген эллилерине таукел этдиргенди. Къолундан кел-

генича болушханды. Азиядан къайтхандан сора Вольный Ауулда жашагъанды.

Суратда онг жанындагы эр киши уа Этезланы Ибрагимди. Халкъда жюрюген аты уа - Ляхуу.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

ОЮМ

«Анам, тишлерими тюшюрчю, тауча селеширге сюеме»

Бир жол маршрутгада бара турганымлай, къатымда олтургъан жашаулу тиширууну телефону таууш этеди. Ол аны къулагъына салады да, селешип башлайды: «Здрасти. Сколка кюнден бери кёрюнмегенсе. Завтра санга собирался я. Къайгы сёзге бара турама. Хорошо, тобеширбиз, сынок. Цолуу». Быллай хапарланы, жарсыугъа, къайда да эшитирге тюшеди. Абадан адамла алай эте турганда, жаш тёлуге уа не айып.

Дагыда аллай бир юлгю келтирейим. Бир жашчыкъ, эки эр кишини тауча айтханларын эшитип, анасыны аллына барады да: «Тишлерими тюшюрчю», - дейди. «Нек, жашым?» - деп, анасы сейирге къалады. Сабий а: «Ол эки дядядан бирини тишлери жокъду, ол тауча селешеди. Мен да алай селеширге сюеме», - деп жууаплады. Бир жаны бла, кюлорча болумду, башха жаны бла уа - сагъыш этерчады. Жашчыкъ сюеди, термиледи ана тилин билдирге, аны юйретмейдиле ансы.

Быллай затланы эшитсем, мени эсиме Англияда Оксфорд университетден келген алим олсагъат эсиме тюшеди. Мен аны къайда да, не заманда да терк-терк сагъынуучума. Ол малкъар тилде бизни къай-

сыбыздан да уста да, ариу да селеше эди. Мен аны бла ушакъ этгенimde, анда-санда орус сёз къошханымы кесим да сезмегенме. Ол а эслегенди: «Сизни тилигизча ариу тил жокъду, сиз а аны иги билмейсиз», - деп, манга бек айып этген эди.

Элдеде ёсген, окъугъан сабийлерибизге ышанып тура эдик да, ала да арт заманда асламысында орусча жаркъмаларгъа кюрешедиле. Ол алай абаданла тилге магъана бермегени ючюн болады. Ала юйде сабийле бла ана тиллеринде селешселе, миллет газет, журнал да алсала, аланы окъургъа кёллендирселе, хал башха тюрлю боллугъуна толу ийнанама.

Анга да бир юлгю келтирейим. Мени къарындашымдан туугъанны кызычыгы Москвада жашап, анда школгъа жюрюдю. Анасы орусладу. Болсада ол сабий орус, ингиллиз тилле бла бирге малкъар тилни да биледи. Анга тауча айтсанг, ол, мычымай, аны орус эм ингиллиз тиллеге кёчюрюп къояды. Кызычыкъ атасы селешген тилни бек жаратады, аны билдирге да итинеди.

Тауулананы бир бирлери бла орусча селешгенлерин эшитип, быллай нек этесиз десем, кёллени жууаплары бирди: «Да

не этейим, эсимде, кёлюмде болганны орус тилде тынчы манга ангылатыргъа». Тынгылайма да, жюрегим чанчады. «Нек къалдыкъ биз быллай ниет такъырлыкъгъа? Бир он жылдан а бизге не боллукъду?» - деген сагъышла тынгысыз этдиредиле.

Насыпха, бу проблемагъа сансыз къарамагъанла бардыла. Малкъар, къарачай жаш тёлюню айнытуу жаны бла кеп иш этеди. Жомакъланы, кинофильмлени малкъар тилге кёчюредиле. Сабийле алагъа сыйлоп къарайдыла. Кертиди, ангыламагъанла да бардыла. Алай кеп керек къарай келселе, сёзле эслеринде къалыргъа.

Ана тилибизни унутмайыкъ, билимми болургъа итинейик деп, менден игиле, эслиле да сагъына турадыла. Бу материалда мен бир жангы, сиз эшитмеген, билмеген зат айтыр акъылмы жокъ эди. Манга къаламны къолума алдыргъан башхады: хар затны кёрюп, ангылап тургъаныбызлай, юйренирге, юйретирге да итинмегибизди мени жюрегими къыйнагъан.

ХОЛАЛАНЫ Марзят.

Тинтиуле

Пломбирдененча жау барды

Ставропольеде жай кезиу иги да салкъны эди. Болсада июль исси болургъа ушайды. Ол себепден а адамла бек сыйген татлы затны - мороженоени - юсюнден айтыргъа заман жетгенди. Росконтрольну экспертлери анда битим жаула, бир талай бал туз да тапхандыла.

Жалынчакъсыз лабораториялада тинтилер ючюн, бу россейли брендле сайланган эдиле: «СССР», «Золотой стандарт», «Семейное» «Айсберри», «Вкусандия», Nestle «48 копеек», «Чистая линия». Аны бла бирге уа тенгешдирип къарар ючюн тинтилерге швейцарлы, упаковкасыны багъасы 500 сом болгъан Movenpick деген продукт да берилген эди.

Битим алдау

Алгъа иги затны юсюнден: тинтилген юлгюле барысы да саулукъгъа къоркъуусуздадыла (микробиология кёрюмдюлери барысыны да мардагъа келишеди). Башхача айтханда, мороженое ууландырлыкъ туюлюду. Алай бир-бир производительлени уа махтаймайбыз - этикеткалары ётюрюк айтханлары барды.

Сёз ючюн, сынаудан ётгенлени араларында «Семейное» «Айсберри» эм учууду. Аны этикеткасында айтылган затлада ётюрюкле бардыла - аны порциясыны тёртден ючюсю битим жауладыла. Этикеткада уа битим жау арталлыда сагъынылмайды. Бу мороженоеде жаланда сют барды деп айтылады эм ГОСТ P52175-2003 деп, ёхтем жазылыпды. Аны бла бирге уа, ГОСТ-ха кере жарашдырылган мороженоеде излемле бек уллуладыла.

Битим жаула мороженоеде, аныча этилген къоранчланы азайтыр ючюн, сютюню орунуна хайырланыладыла, дейди Росконтрольда тинтиу ишлени бардыргъан къауумну таматасы, врач-гигиенист Андрей Мосов. -Жаула пальма, кокос битимле-

ден этилгендиле. Ала хайырланылсала, производитель аланы этикеткада жазаргъа борчлуду. Аллай мороженоеде ол жау 50 процентден кеп болмазгъа керекди.

Асыры татлы этгендиле

«Вкусандия», «48 копеек» эм швейцарлы Movenpick атлары болгъан мороженоелени бир татсыз энчиликлери барды. Алада бал туз упаковканында кёргюзюлгенден эсе иги да кеп

...Мороженое уа айтады адам тил бла: «Ашама мени! Менде жети къашыкъ бал туз барды!»

эди. Быланы араларында уа рекордсмен швейцарлы мороженоели: аны 100 грамммында бал туз 23 граммды, этикеткасында уа 9,5 грамм деп жазылганды; 2,5 кереге кеп къошулганды анга бал туз. Тенгешдиргиз: 1 чай къашыкъда бал туз 5-7 грамм болады. Алайды да, 100 грамм мороженое ашасагъыз, сизни чархыгъызгъа 7 чай къашыкъ бал туз туюшеди бир жолгъа.

Айтыргъа, мороженоелени алынган юлгюлери барысы да къургъакъ сюттен этилген эдиле. Керти сют а жаланда «Чистая линия» деген мороженое къошулгъан эди. Сынауа хорлагъан да ол этгенди, лаборатория тинтиуледе эм татыулугъа да дегустаторла аны санагъандыла.

Анна КУКАРЦЕВА.
«Комсомольская правда» газет.

Экспертлени комментарийлери

Порошок сют эм аман вариант туюлюду

-Биз тинтен мороженоеле барысы да къургъакъ сют къошулуп жарашдырылгандыла, производительлени аны ачыкъ айтхандыла, дейди врач-гигиенист Андрей Мосов. -ГОСТ алай эркилик бери, производительлени аны хайырланадыла. Бу зат аман да, иги да туюлюду. Сёзсюз, бек игиси уа керти сютю - анда витаминле кепдюле. Алай мороженое жарашдырыла туруп пастеризациядан ётеди, ол кезиуде уа иссилик витаминлени бузмай хазна къоймайды. Ол себепден а къургъакъ сют битим жауладан эсе игиди.

Стабилизаторланы юслеринден айтханда уа, мороженоеде битимледен этилген керти стабилизаторла къошуладыла - гуаровый камедь, рожковий терекни жемишлеринден этилген камеди, каррагинан. Ала уа сабийлеге окъуна бир тюрлю заран тюшюрмейдиле.

Сабийлеге кайсы жыл санда ашаргъа жарайды

-Бу продуктну хайырлыгыны неда хатасыны юсюнден айтыр ючюн, мороженоени бирси продуктла бла тенгешдирип къараргъа керекди, -дейди врач-терапевт Ирина Конохова. -Конфетле неда тортла бла тенгешдиргенде, сёзсюз, мороженое хайырлыракды. Нек дегенде мороженоеде сют белок эм сют жау бардыла. Мороженоени жуурт бла тенгешдирсег а, жуурт игиди. Мороженое, бютюнда пломбир, асыры жаулу эм татлы продуктду.

Сабийлеге мороженоени 3 жыллары толгъандан сора берирге жарайды, андан алгъа уа - угъай. Бу продукт сабийни аш орунун, чегилерин, фермент системасын бузургъа боллукъду. Саулуклу сабийлеге мороженоени бир ыйыкъгъа мардасы бир порцияды. Анда да башха аш къошакъла болургъа керек туюлюдуле.

Чыгбармачылык

Жолоучула ышармай озмайдыла

Хасаниячыла эллерини атларын айтдырыр амалтын кьолларындан келгени аймайдыла. Аны башхалагъа ушамазча этер ючюн, торлю-торлю жангычылыкъла да кийиредиле. Сёз ючюн, бир-эки жыл мындан алгъа анга кирген жерде баннер орнатхандыла. Мында жангы объект ишленсе, бир башха магъаналы иш болса, суратлары ма ары салынгандыла. Алай бла Маданият юйню, межгитни, бир-бир орамланы спорт комплекси, ёсюп келген тёлнюю белгили спортчу, Олимпиадаланы призёру Аккайлары Хажу-Мурат бла тубешиулери суратлары бир бирлерин алышындырып тургандыла. Алайдан озган адам анга эс бурмай кьоймагъанды, кепле суратха тюшгендиле.

Бу кюнледе уа Долинскден Хасаниягъа кирген жерде, 2-чи номерли шахар клиника больницаны аллында майданны онг жанында бир сейирлик белгиле бла чыпын орнатылганды. Аны кёргенле ышармай кьалмайдыла. Ол кёзю, жорекни да кьууандырады. Не бла десеги: «Хасаниягъа-0,01, Москвагъа-1700, Страсбургга-3500, Гаванагъа-10780, Симферопольгъа-960, Бухарестге-2400, Афинилеге-3100, Стамбулгъа-1900, Парижге-3900, Пекиннге-8700 километр» деген жазулары бла.

Бу ишни башламчысы элни администрациясыны башчысы Азаматланы Къайсынды. Анга жер-жерли жашла болушхандыла. Аладан бири Мамайлары Илияс агъачда тюз чыпынны табып келтиргенди. Хапаланы Алий бла Созайланы Алим а аны боягъандыла. Проектни уа Жанго-разланы Назир жарашдыргъанды. Жазылган шартланы уа Ала Интернетден алгъандыла.

Бу чыпын, алайтын озганланы кёллерин кётюрюп, ышарыча этгенден сора да, аны юйретиу магъанасы да барды. Белгиле къайсы шахар жер жюзюне къайсы жанында болгъанын кёргозтедиле.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: элге кирген жерде чыпын.

Жашил белги

Залыкъылды - биринчи

«Аллея России» деген битеуроссей акцияны сайтында ([http://rusprioda.ru/](http://ruspriroda.ru/)) бизни республиканы жашил белгисин сайлау барады. Бу кюнлеге анда залыкъылды (Кавказский рододендрон) алгъа чыкгъанды. Аны ючюн сайтха киргенлени ючден биринден асламысы (35%) кьол кётюргендиле. Экинчи жерде кертме барады (23%), ючюнчюде уа - акъ юрге (20%). Онекишер процентни эмен бла чынар алгъандыла, деп билдиргендиле КъМР-ни Табийгъат байлыкъла эм экология министерствосуну пресс-службасындан.

Бу акция бизни кьыралны битеу регионларында барады. Аны баш мураты - Россейни табийгъатыны сейирлигин, байлыгъын, ариулугъун кёргозтюдю. Кьол кётюрюу быйыл август айны ахырына дери барлыкъды. Ол бошалгъаны бла хар регионну белгиси Кърым Республикада Хорламны паркында орнатыллыкъды. Кеси да аны Россейге кьошулгъанын белгиси болукъду.

Бизни корр.

Солуу Эригирге жер жокъду

Кеп болмай «Родник» жай саулукъ кючлеу лагерге Урван райондан солургъа жюзге жуукъ окуучу келгендиле. Саулай айтханда, муниципалитетден республиканы санаторилеринде бла лагерлеринде солургъа путёвкала 330 сабийге берилгендиле.

Районну администрациясыны башчысы орунбасары Римма Шогенованы айтханына кёре, аллында

сагъынылган саулукъ кючлеу учреждениеда къачан да солургъа сыйгенле аз туюлдуле. Нек дегенде мында школчула эригирча туюлдуле, сауулкларына иги багдадыла, азыкълары махтарчады. Эм ахшысы уа - ала ючюн кьоркъмазчады. Бу кюнледе кесибизни школларыбызны лагерлеринде да 150 сабий солуйдула, деп чертгенди Шогенова.

Ыйыккъыгъа хороскоп

12-чи июльдан 19-чу июльгъа дери

КЪОХАРЛА. Сизни тыйып, алгъа барыргъа кьоймай турган байламлыкъланы сиз шендю бир такыйкъагъа юзаллыкъсыз. Болсада, алай этерге таукел эсегиз, хар ким да ырасы болурча амалланы излеп кюрешмегиз.

ТАНАЛА. Энди келлик жангы билдириуле сизни ахырысы бла эсигизде болмагъан оноула этерге кёллендирикдиле. Ала уа, баям, жашауугъзуну алгынны барыуун тюрлендирикдиле.

ЭГИЗЛЕ. Бу ыйыккъа магъаналы тубешиуле бла сёлешуле бардырмагъыз. Нек дегенде, артда атламзыкъ ишлени боюнуугъзга алырсыз деген кьоркъуу барды.

АЙРЫЧАБАКЪЛА. Жангы билдириуле сизни кеп затха кез кьарамыгъызы тюрлендирикдиле. Андан тюз оюм чыгъара билсегиз, жашауугъзуну иги жанына бураллыкъсыз.

АСЛАНЛА. Бююнлюкде сизге алгъа замандача тири жашуу бардырыргъа кьарыуугъз-кючюгюз жетмейди. Болсада, кёлюгюзю кётюрген ишле бла жубаныргъа кюрешигиз.

КЪЫЗЛА. Сакъланмагъан болумгъа тюшсегиз да, амал этип, аны кесигизге бойсундуруугъуз. Жангы излемлеге не къадар терк юйренсегиз, ол къадар жетишимли да болаллыкъсыз.

БАЗМАНЛА. Кесигизни бир тюрлю жангы ишде сынап кёрюгюз. Нек дегенде бу жол алгъаракълада юйренген затларыгъызы хайырлары чыгарыкъды.

АКЪЫРАПЛА. Бу ыйыккъ неден да бек жолоучулукъгъа иги болукъду. Сиз кесигиз да ахшы умутладан толпусуз. Солюу кюнледе уа сыйген адамыгъыз бла тубешигиз.

САДАКЪЧЫЛА. Бу ыйыккъ сизге тынч болукъ туюлду. Жулдузланы экили бола турганларын кесигиз да ангыларыкъсыз. Ол себепден жууаплы оноула этмегиз.

ТЕКЕМЮЮЗЛЕ. Ишигизни тамамларгъа аслам заман кетерикди. Алай ашыгъулуукъ болукъ туюлду, сизге салынган борчу жетишимли толтураллыкъсыз. Сора бу заман хайыр келтириу жангы ишлени табаргъа да тап кезиуду.

СУУКЪЧЫЛА. Сизни оноуларыгъыз ахырысы бла да сакъланмагъан затлагъа келтирикдиле. Аны ючюн файда алып ючюн башламчылыкъланы башха заманга кьююгюз.

ЧАБАКЪЛА. Сиз ахырына дери жетдириген ишлеригиз бла тамаланмагъан проблемаларыгъыз тынчлыкъ берлик туюлдуле. Сора борчларыгъыздан да кьутулурга кюрешигиз.

Жандаурлукъ

Болушлукъ тилейбиз

Къадар бирлеге къалай кюйсюзю. Биз келир заманыбызгъа иги кьууум бла жашайбыз. Алай тамбла не боллугъундан хапарыбыз а бек азды.

Юч жыл мындан алгъа Заур Тхакумачев кьыйын ауругъанды. Ол школда айырмалы окугъанды, спортха тири къатышханды.

Анданды кьыйын аурууну хорларгъа аллай уллу таукелиги болгъаны да.

Аны ахлулары кеслерини 17-жыллыкъ жашлары бла бирге бу кюйсюз ауруудан кьутулууну амалларын излейдиле, аны сау болууну мадарларын этедиле. Заурну чыдамлыкъы, тёзюму уллду. Аягъына бир кере, ёпкелерине төрт кере операция этилгенди. Ол 18 кере да химия терапиядан ётгенди. Алай ауруу уа кюч ала барады. Операцияладан, дарманладан сора аз заманчыгъа мажалгъа айланады, бир кесеқден онгсуз болады.

Энди этер мадарларыбыз тауусулгъандыла, жангыз биз ышанганыбыз - Германияды. Анда Штутгартда клиникада Заурдача аурулагъа багыуда иги сынау болгъанын айтхандыла. Анда ишлеген врачла бла сёлешингенди, ала багъаргъа айтадыла.

Алай ары уллу ахча керекди. Ала 150 минг евро аллыкъдыла. Ол а россейли ахча бла жети бла жарым миллион сомду. Заурну юйюрю республикабызда эм Север Кавказда жашагъанладан аллай бир ахча жыйаргъа болушурларын тилейди.

Халал жюреклиле, жандаурлукъ этерге кьолларын келликле, Заурну кьыйын ауруудан кьутултургъа болушуркъла табылурла деп, ышанабыз.

Болушлукъ этерге дегенлени эслерине бу шартланы салабыз

Номер карты Сбербанка 4276 8800 2208 5538
Пилова Рузанна Гумаровна
QIWI-кошелёк 89632816680
Номер телефона +79632816680, на него тоже можно отправлять деньги.
Реквизиты банка для рублёвых переводов:
Банк получателя: Доп. Офис № 8631/014
Кор/счёт банка: 30101810600000000660
БИК банка: 040702660
Счёт получателя: 40817810460330238857
ФИО получателя: Пилова Рузанна Гумаровна
Реквизиты банка для валютных переводов:
SWIFT - code: SABRRUMSPI
Наименование банка: Доп. Офис №86317014
Местонахождение банка: г. Нальчик, ул. Пушкина/ Кешокова, 33а/72
Счёт получателя: 40817810460330238857
ФИО получателя: Пилова Рузанна Гумаровна.

Табылуу

Тарыхыбызны шагъатлары

Сиз эки къабыр орун кере-сиз. Бирин Огъары Малкъарда - Курнаятда, экинчисин а Балыкъ-Башында - Къар-Басханда (орусча - Харбаз) тюшюргенме суратха. Уллулуклары, ишленгенлери да бирчадыла: ич къабыргъалары, тюплери да сыйдам таш бла жасалып. Тытырча зат бла сюртлюндюле кеслери да.

2012 жылда Санкт-Петербургда келген археологлар тапхандыла Къар-Басхандагы обаны. Аны ачханларында, ичинде эр киши бла тиширлю, орталарында уа сабийчик асыралып болганды. Аны юсюнде табылган гитче сюекни не болганын, не магъанла салыннганын специалисте анылапмай, бу тиреде ишленген Къайгъыр-мазланы Юсюнге бла Негерланы Казбекке кертюгтендиле. Жашла анга къараганлай, сыппа болганын, неге жарагъанын айтадыла. Кавказда аны къуру къарачай-малкъар

миллет хайырланганды. Ол а Балыкъ-Башындагы думп болгъан элдеде бизни халкъыбыз бурундан бери жашагъанын толу ачыкълайды.

СОЛТАНЛАНЫ Магомед.
Суратла авторнудула.

ОЗГЪАН КЕЗИУНЮ ТАУУШУ

Бюгюн да атылмай тургъан сауутла

Къабарты-Малкъарны жеринде къызыу сермешле баргъан эллени, шахарланы, талаланы, сабан ызланы къатларында, жол жанларында атылмай, чачылмай къалгъан сауутла дайым табылганлай турадыла. Быйыл да гузabalыкъ аллай шартла кепдюле. Аланы арасында артиллерия снарядла, авиация бомбала артыкъда асламдыла.

Ала уа адамланы жашауларына, сауулукларына уллу къорктуу саладыла. Урушдан бери кеп заман озгъанлыккъа, жер тюбюнде сакланган сауутланы къорктуулуклары аз болмаганды. Ала тура-туруп, бир заманда тот болсала, чачдырылуучу кесеклери къаруусузга кетеди да, алайга адам, мал аягъы тийгенлей окъуна атылып башлайдыла.

Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясы адамла ол тюрлю зат керселе, бек сакъ болурлары эсгертеди. Къазауатдан къалгъан аланы бир жерден башха жерге элтирге, орунларындан тепдирирге, чачып, тинтип къарарга, къатларында от тиргизирге жарамагъанын дагыда бир кере эсге салады. Ким биледи, аллай сауутланы керген, билген, тапхан адам болса уа, быллай уполномоченный

органлага бу телефонлага селешсин:
-Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясы ышаныулукъ телефонун: **48-15-81**;
-КъМР-де МВД-ны дежурный бөлүмюне: **40-49-10**;
- Россейни МЧС-ны КъМР-де Баш Управлениясыны дежурный бөлүмюне: **39-99-99**.
-Къутхариуу Бир службасына - 01.

Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясыны пресс-службасы.

Юйретю

Къорккъуусузлукъну дерслери

Агъачха баргъанла от этип, аны ёчюлтмей кетип, табийгъат уа уллу къыйынлыкъ саладыла. Алай болмаз ючюн, хар адам ол затха къажуа кюрешни, бир заманда тохтатмай, бардыр-

МВД-ны Участка уполномоченный эм акъылбалыкъ болмагъанланы ишлери жаны бла бөлүмюню къуллукчулары Россейни МВД-сыны Нальчикде Управлениясыны ОГИБДД-сы

жюзе билмей, суугъа кирирге жарамагъаны анылатылганды. Жаш адамла къайда болсала, айлансала да, ишеклик туудургъан затларыны юсюнден тийишли органлага хапар

гъанлай турурга керекди. Ол кюрешни башы уа профилактика мадарладыла.

Бу ишге артыкъда школчула жай каникуллагъа чыкъгъан заманда сакъ болурга тийишлидиде. Нек десегиз, сабийле ол кезиуде агъачха айланрғыла, парклада ойнарга бек сюедиле. Баргъан жерлеринде от тамызурга угъай демеучюле. Алгъаракълада КъМР-де

ны инспекторлары, Россейни МЧС-ини Къабарты-Малкъарда баш управлениясыны специалистлери бла бирге Нальчикни санаторийлеринде солуп тургъан сабийле бла бу темага ушакъ этгендиле. Аны бла бирге алага жолда жюрюню жоруклары билирге кереклиси, бузукълукъ этмезлери эсгертилгенди.

Кёллеге баргъан заманда,

берирлери, алага кеслери алларына тирге жарамагъаны аманат этилгенди.

Сабийле Ич ишлени органларыны къуллукчулары бла аллай тюбешиуледен, ушакъладан сора информация буклетле къоллу болгандыла. Ахырында уа татлы аш-азыкъ бла сыйлангандыла.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Полиция

Коллегаларыны болушлугу бла

Къабарты-Малкъарны полициячылары Ростов областдан коллегаларыны болушлукълары бла Прохладный шахарда жашаган, излеуде болгъан 36-жыллыкъ кишини тутхандыла. Ол РФ-ни Уголовный кодексини 131-чи, 132-чи статьяларына тийишлиликде терсленеди (тиширлюгъа артыкълыкъ этиу). Къабарты-Малкъарга келтирилгенди, тюргеме салыннганды.

Аманлыкъдан артха турмагъанла

Россейни МВД-сыны Чегем район аралы бөлүмюню къуллукчулары бу кюнледе Экинчи Чегемде жашаган, эндиге дери да сюд этилген (уручулукъ) 35-жыллыкъ кишини юйюн къармагъанларында, наркотикге ушагъан зат тапхандыла. Анга экспертиза этилгенде, ол 118,5 грамм марихуана болганы тохташдырылганды. Андан сора да, юйде 122,6 грамм кендир къаура букъдуруп турганы ачыкъланганды.

Ол шартха кере уголовный иш ачылганды. Киши тутулганды. Дагыда полициячыла Нальчикде 67-жыллыкъ кишини юйюнде бардыргъан тинтиу ишлени кезиуде 1,5 литр кирген шешада къаралдым-мор зат тапхандыла. Анда уа ол кезиуде эндиге дери наркотикле сакълагъаны ючюн бир неча кере сюд этилген 34-жыллыкъ нальчикчи киши болганы да тохташдырылганды. Журтну иеси анга наркотиклени хайырлана турурга эркинлик бергенди.

Табылган зат экспертизага жиберилгенди. Уголовный иш ачыуно юсюнден оную этиле турады.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕППАЙЛАНЫ Муталип
(баш редактору орунбасары)

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редактору орунбасары)

ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)

ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат-политика бөлүмюню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмага КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графике кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Текуланы Хауа - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Акушуланы Феруза - (1,2,3,4-чю бетле),
Бийчеккуланы Жаннета (5,6,7,8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1900 экз. Заказ № 1382

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru